מסורת השס

עין משפט נר מצוה

תורה אור

מכלל דכי קנה וחזר וקנה דברי הכל אין צריך לברך וא"ד אמר רב הונא לא שנו אלא שלא קנה וחזר וקנה אבל קנה וחזר וקנה אין צריך לברך ור' יוחנן אמר "אפילו קנה וחזר וקנה צריך לברך מכלל דכי יש לו וקנה דברי הכל צריך לברך מיתיבי בנה בית חדש ואין לו כיוצא בו, קנה כלים חדשים ואין לו כיוצא בהם צריך לברך, יש לו כיוצא בהם אין צריך לברך דברי ר"מ ר' יהודה אומר בין כך ובין כך צריך לברך בשלמא ללישנא קמא רב הונא כר"מ ורבי יוחנן כרבי יהודה אלא ללישנא בתרא בשלמא רב הונא כרבי יהודה אלא רבי יוחנן דאמר כמאן לא כר"מ ולא כרבי יהודה אמר לך רבי יוחנן הוא הדין דלרבי יהודה קנה וחזר וקנה נמי צריך לברך והא דקא מיפלגי ביש לו וקנה להודיעך כחו דר"מ דאפי' קנה ויש לו אין צריך לברך וכל שכן קנה וחזר וקנה דאין צריך לברך, וליפלגו בקנה וחזר וקנה דאין צריך לברך להודיעך כחו דר' יהודה? *כח דהתירא עדיף ליה :

מברך על הרעה כו' : היכי דמי? כגון דשקל בדקא בארעיה אף על גב דטבא היא לדידיה דמסקא ארעא שירטון ושבחא, השתא מיהא רעה היא : ועל הטובה כו' : היכי דמי? כגון דאשכח מציאה אף על גב דרעה היא לדידיה דאי שמע בה מלכא שקיל לה מיניה השתא מיהא טובה היא : היתה אשתו מעוברת ואמר יהי רצון שתלד כו' הרי זו תפלת שוא : ולא מהני רחמי מתיב רב יוסף ואחר ילדה בת ותקרא את שמה דינה מאי ואחר אמר רב לאחר שדנה לאה דין בעצמה ואמרה: י"ב שבטים עתידין לצאת מיעקב ששה יצאו ממני וארבעה מן השפחות הרי עשרה אם זה זכר לא תהא אחותי רחל כאחת השפחות מיד נהפכה לבת שנא' ותקרא את שמה דינה? *אין מזכירין מעשה נסים ואיבעית אימא מעשה דלאה בתוך ארבעים יום הוה כדתניא שלשה ימים הראשונים יבקש אדם רחמים שלא יסריח משלשה *ועד ארבעים יבקש רחמים שיהא זכר מארבעים יום ועד שלשה חדשים יבקש רחמים שלא יהא סנדל משלשה חדשים ועד ששה יבקש רחמים שלא יהא נפל מששה ועד תשעה יבקש רחמים שיצא בשלום ומי מהני רחמי והא"ר יצחק בריה דרב אמי *איש מזריע תחלה יולדת נקבה אשה מזרעת תחלה יולדת זכר שנאמר אשה כי תזריע וילדה זכר? הכא במאי עסקינן כגון שהזריעו שניהם בבת אחת : היה בא בדרך : ת"ר מעשה בהלל הזקן שהיה בא בדרך ושמע קול צוחה בעיר אמר מובטח אני שאין זה בתוך ביתי ועליו הכתוב אומר משמועה רעה לא יירא נכון לבו בטוח בה' אמר רבא *כל היכי דדרשת להאי קרא *מרישיה לסיפיה מדריש, מסיפיה לרישיה מדריש: מרישיה לסיפיה מדריש משמועה רעה לא יירא מה טעם? נכון לבו בטוח בה' מסיפיה לרישיה מדריש נכון לבו בטוח בה' משמועה רעה לא יירא. ההוא תלמידא דהוה קא אזיל בתריה דרבי ישמעאל ברבי יוסי בשוקא דציון חזייה דקא מפחיד, אמר ליה חטאה את דכתיב פחדו בציון חטאים אמר ליה *והכתיב אשרי אדם מפחד תמיד? אמר ליה ההוא בדברי תורה כתיב, יהודה בר נתן הוה שקיל ואזיל בתריה דרב המנונא, אתנח, אמר ליה יסורים בעי ההוא גברא לאתויי אנפשיה דכתיב כי פחד פחדתי ויאתיני ואשר יגורתי יבא לי? והא כתיב אשרי אדם מפחד תמיד? ההוא בדברי תורה כתיב : הנכנס לכרך : תנו רבנן בכניסתו מהו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתכניסני לכרך זה לשלום נכנס אומר מודה אני לפניך ה' אלהי שהכנסתני לכרך זה לשלום בקש לצאת אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתוציאני מכרך זה לשלום יצא אומר מודה אני לפניך ה' אלהי שהוצאתני מכרך זה לשלום וכשם שהוצאתני לשלום כך תוליכני לשלום ותסמכני לשלום ותצעידני לשלום ותצילני מכף כל אויב ואורב בדרך אמר רב מתנא ל"ש אלא בכרך שאין דנין והורגין בו אבל בכרך שדנין והורגין בו לית לן בה א"ד אמר רב מתנא אפילו בכרך שדנין והורגין בו זימנין דלא מתרמי ליה אינש דיליף ליה זכותא ת"ר הנכנס לבית המרחץ אומר יהי רצון מלפניך יי' אלהי שתצילני מזה וכיוצא בו ואל יארע בי דבר קלקלה ועון ואם יארע בי דבר קלקלה ועון תהא מיתתי כפרה לכל עונותי אמר אביי לא לימא אינש הכי דלא לפתח פומיה לשטן *דאמר ר"ל וכן תנא משמיה דר' יוסי לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן אמר רב יוסף מאי קראה דכתיב כמעט כסדום היינו לעמורה דמינו מאי אהדר להו נביא שמעו דבר יי' קציני סדום וגו' כי נפיק מאי אומר? א"ר אחא מודה אני לפניך יי' אלהי שהצלתני מן האור ר' אבהו על לבי בני אפחית בי בני מתותיה אתרחיש ליה ניסא קם על עמודא שזיב מאה וחד גברי בחד אבריה אמר היינו דר' אחא. (דאמר רב אחא) [ח] הנכנס להקיז דם אומר יהי רצון מלפניך יי' אלהי שיהא עסק זה לי לרפואה ותרפאני [ג] כי אל רופא נאמן אתה ורפואתך אמת לפי שאין דרכן של בני אדם לרפאות אלא שנהגו אמר אביי לא לימא אינש הכי *דתני דבי רבי ישמעאל ורפא ירפא מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות כי קאי מאי אומר אמר רב אחא ברוך רופא חנם [ג]

דקנה וחזר וקנה דברי הכל אין צריך לברך · דהא רבי יוחנן לא אמר צריך לברך אלא משום דלענין קנייה חדש הוא : ואיכא דאמרי כו' מכלל דכי יש לו וקנה דברי הכל צריך לברך · דהא רב הונא לא אמר אין צריך לברך אלא דקנה וחזר וקנה דליכא חדוש כלל אבל יש לו וקנה דאיכא חדוש מודה הוא דצריך : בין כך ובין כך · בין שיש לו בין שאין לו הואיל ולא קנה הראשונים ועכשיו קנה צריך לברך : לא כר' מאיר ולא כרבי יהודה · דאפילו רבי יהודה לא פליג אלא ביש לו וקנה אבל בקנה וחזר וקנה לא : דמסקא ארעא שרטון ·* לימ"ן מחמת המים והוה ליה לזבל : השתא מיהא רעה היא · שמקלקלת תבואה של שנה זו ומברך ברוך דיין האמת : ועל הטוב שהיא מעין הרעה · מברך הטוב והמטיב : מאי היא · כגון דאשכח מציאה : שלא יסריח · הזרע אלא יקלוט ויהיה ולד ולאחר שלשה ימים אם לא קלט כבר הסריח ואין תפלה מועלת : שלא יהא סנדל · שלא תתעבר אשתו ולד אחר ויהיה פוחת צורתו של ראשון ודומה לדג של ים ששמו סנדל הכי אמרינן במס' נדה (דף כה:) סנדל דומה לסנדל של ים ומתחלתו ולד היה אלא שנרצף משל לאדם שסטר את חבירו והחזיר צורתו לאחוריו : ומי מהני · תפלה לזכר אפילו בתוך ארבעים יום והלא הדבר תלוי בהזרעה תחלה : הכי גרסינן משכחת לה דמהניא כגון שהזריעו שניהם בבת אחת : כל היכי דדרשת ליה להאי קרא · מדריש לאידך משמעות : מסיפיה לרישיה מדריש · מי שנכון לבו בטוח בה' משמועה רעה לא יירא : בדברי תורה כתיב · אשרי אדם מפחד תמיד שמא תשתכח ממנו שמתוך כך הוא מחזיר לשונם תמיד : תנו רבנן · בן עזאי אמרה דאמר שתים בכניסתו ושתים ביציאתו : לית לן בה · יזהר בעצמו שלא יפשע או אם פשע כבר אל יכנס במקום סכנה : בי בני · בית המרחץ : מתותיה · חפירה שהמים נופלים לתוכה ובני אדם רוחצים על גבי תקרה שעל גבה : בחד אבריה · בזרועו החזיק אחד או שנים וזה בזה החזיקו עד מאה ואחד : היינו דרבי אחא · דבעי אודויי שהוצאתני לשלום : שאין דרכן של בני אדם וכו' · כלומר לא היה להם לעסוק ברפואות אלא לבקש רחמים :

התכבדו

[עירובין מב: בילה ב:קדושין ס: גיטין מה: עד: חולין כח. נדה כט:]

[יבמות קכא: חולין מג.]

נדה כה: כח. לא. ע"ש

ויקרא יב

תהלים קיב

[לקמן סג. סנהדרין פי']

ישעיה לג

גיטין נה:

משלי כח

איוב ג

לעיל יט. כתובות ח: ישעיה א

ב"ק פה. שמות כא

[פי' על זה בתב רש"י בילה ב: ד"ה התירא ועי' בכ"מ פ"י מה"ב ה"א]

בראשית ל

[ועי' תוס' סנהדרין כב. ד"ה ארבעים]

נה א (מיי' פ"י מהל' ברכות סמג עשין כז) טוש"ע או"ח סימן רכג סעיף ג :

נו ב ג מיי' שם הלכה ד (סמג שם) טוש"ע או"ח סי' רכג סעיף ד :

נז ד ה מיי' שם הלכה [כב] כה סמג שם טוש"ע או"ח סימן רל סעיף א :

נח ו מיי' שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף ג :

נט ז מיי' שם הל' כא טוש"ע שם סעיף ד :

ס ח טוש"ע י"ד סימן שלו סעיף א :

הגהות הגר"א

[א] גמ' (דא"ר אחא) תא"מ : [ב] שם (ותרפאני כי א"ר נ"א ורפואתך אמת לפי) תא"מ ונ"ב כי רופא חנם אתה : [ג] שם חנם . נ"ב וכ"כ ברא"ש אבל גירסת בה"ג והרמב"ם חולים :

גליון הש"ס

גמ' כח דהתירא כו'. עי' רש"ל פסחים ק"ב ע"א ד"ה להודיעך כחו ועי' א"ר סי' כב : שם כל היכי דדרשת להאי קרא. כעין זה לקמן סג ע"א: רש"י ד"ה שלא יהא סנדל . שלא תתעבר . עי' נדה דף כה ע"ב תוס' ד"ה קמ"ל :

מבנה

מכלל מסקנות משני הלישנות דמצבים של דברי הכל צריך/אין צריך לברך

מטנה נ"ד: מברך על הרעה מעין הטובה ועל הטובה מעין על הרעה

נושא/מבנה

שאילות משני כיוונים אם מועיל תפילה כדי שילד אשתו זכר

נושא הירא משמועה רעה

מבנה ב' מעשים הקשורים לענין פחד

נושא - "הנכנס ל..."

I לכרך
II לבית המרחץ
III להקיז דם
IV לבית הכסא (מ"ב)
V ליטול ידים

מבנה

תוס' גיטין נה: ד"ה אשרי

*גיטין נח: אנחה שוברת